

Halk Sağlığına Giriş

Çeviri: Pınar SOYLAR

BÖLÜM İÇERİĞİ

1. Halk Sağlığının Tanımı

2. Sağlığın Değerlendirilmesi

- 2.1. Mortalite ve Morbiditenin Temel Kaynakları
- 2.2. Ölümlerin Gerçek Sebepleri
- 2.3. Anne-Çocuk Sağlığı Göstergeleri
- 2.4. Yeti Yitimine Ayarlanmış Yaşam Yılı
- 2.5. Sağlık Hizmetlerinde Eşitsizlikler

3. Halk Sağlığında Veri Kaynakları

- 3.1. Sürveyans ve Veri Tabanları
- 3.2. Özet Sağlık Göstergeleri
- 3.3. Nüfus Sayım Verileri
 - 3.3.a. Amerika Nüfus Sayımı
- 3.4. Epidemiyolojik Hesaplamalarda Kullanılan Pay Verileri
 - 3.4.a. Amerika Yaşam İstatistik Sistemi
 - 3.4.b. Ölüm Belgeleri
- 3.5. Temel Sağlık Göstergeleri
 - 3.5.a. Ulusal Bildirimi Zorunlu Hastalıklar Sürveyansı
 - 3.5.b. Ulusal Sağlık İstatistik Merkezi

3.5.c. Davranışsal Risk Faktörleri Sürveyans Sistemi

3.5.d. Ulusal Sağlık ve Beslenme Araştırması

3.6. Sağlıklı İlişkili Diğer Kayıtlar

3.7. Diğer Veri Kaynakları

3.7.a. Özel Sağlık Sigortaları ve Kamu Sigortaları

3.7.b. Özel Grupların Sağlığı

3.7.c. Çevresel ve Özellikli Alanlar İçin Veri

3.7.d. Sağlık Hizmetinde Performans

3.7.e. Uluslararası Sağlık

4. Gelecekteki Eğilimler

- 4.1. Bireylerin Sağlık Durumlarına İlişkin Öz Değerlendirmeleri ve Refahı
- 4.2. Gizlilik İlkesine İlişkin Endişeler
- 4.3. Büyük Veri
- 4.4. Genom Bilimi
- 4.5. Haritalar
- 4.6. Tek Sağlık

5. Özet

Değerlendirme Soruları, Cevaplar ve Açıklamalar

'Halk sağlığı; bireylerin sağlıklı yaşayabileceği koşulları oluşturmak için toplum olarak birlikte yapılan çalışmalardır.'

Tıp Enstitüsü [(IOM) yeni adıyla Ulusal Tıp Akademisi (NAM)]

Bu kitap, şimdiye kadar bireylerin ve klinisyenlerin sağlığı değerlendirmek ve geliştirmek, hastalıkları ve yaralanmaları önlemek için neler yapabileceğine odaklanmıştır. Kitabın 4. Bölümü Halk Sağlığını ele almıştır.^{1,2} Daha iyi bir sağlık düzeyi için halk sağlığının sorumlulukları üç yönlüdür: Değerlendirme, politika geliştirme ve güvence¹ (toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için uygun hizmetlerin mevcut ve erişilebilir olmasını sağlamak). Bölüm 2 bir toplumun sağlık düzeyini tahmin etmeye yarayacak araçlar sağlar. Bölüm 14 sağlığın birkaç tanımına ve sınırlılıklarına yer vermiştir. Bu bölüm ise Amerika nüfusunun mevcut sağlığını özetlemektedir ve halk sağlığı çalışanlarının toplum sağlığını daha iyi anlamak için kullanabileceği veri kaynaklarını tartışmaktadır. Bu bölüm ve 25. Bölüm Amerika halk sağlığı sistemini ve toplumların

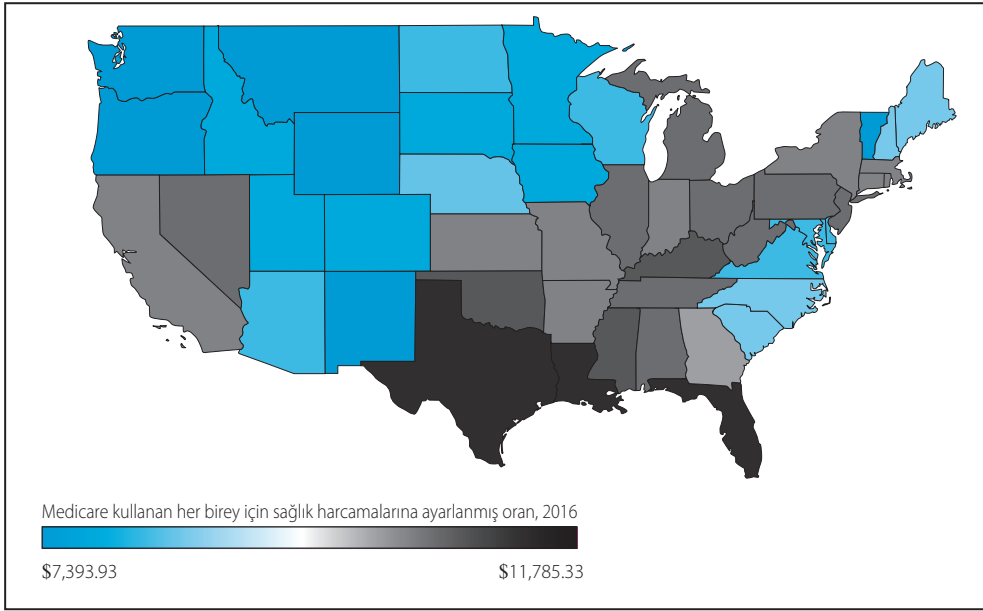
sağlığını nasıl iyileştirebileceğini özetlemektedir. 26. ve 27. Bölümler acil durumlara hazırlanmak ve kaliteli sağlık hizmeti için belirli halk sağlığı konularını ele almaktadır. 28. ve 29. Bölümler tıbbi hizmetlerin kaliteli hizmet sunarken ortaya çıkan tartışmalı ve karmaşık durumlarını ele almaktadır. 30. Bölüm ise kitabın ana temalarını ve gelecekte halk sağlığının nereye gidebileceğine dair öngörülerle bir bakış açısı sunmaktadır.

1. HALK SAĞLIĞININ TANIMI

Halk sağlığının;

- 'Toplumun (belirli bir nüfusun) sağlık durumunu ifade eder' ve ya
- 'Belirli bir nüfusun sağlığını korumak ve iyileştirmek için yapılan organize sosyal çalışmalarını kapsar' şeklinde iki tanımı bulunmaktadır.

Halk sağlığının en iyi bilinen tanımı, yukarıda yer alan ikinci tanımdan yola çıkılarak 1920'de Winslow tarafından yapılmıştır ve hala güncelliğini korumaktadır:

Şekil 24.7 Medicare kullananlar arasında kişi başına düşen sağlık harcamaları, 2016. (Eyaletlere göre Kayıtlı kişi başına düşen Medicare geri ödemeleri (A ve B Bölümleri), (2016), Dartmouth Atlas: <https://www.dartmouthatlas.org/interactive-apps/medicare-reimbursements/#state>.)

dır. Bunun en faydalı kullanıldığı alanlar arasında iklim değişikliği, yeni görülen hastalıklar ve ruh sağlığı yer almaktadır (bkz. Bölüm 30).

5.ÖZET

Halk sağlığı, bir nüfusun sağlığını değerlendirirken aynı zamanda sağlığı iyileştirmeye çalışmak demektir. Bir ülkenin sağlık durumunu değerlendirmenin en iyi yolu nüfus sayım verileri, önemli hastalıklara ait mortalite ve morbidite verileri, kaybedilen yaşam yılları ve yeti yitimine ayarlanmış yaşam yılı gibi verilerine ulaşmaktır. Yeti yitimi ve erken ölümler için alınan önlemler ile intihar ve kazalar sonucu kaybedilen yaşam yıllarının azaltılması sağlanabilir. Herkes için önemli eşitsizlikler hala devam etmektedir. Epidemiyologlar sağlıkla ilgili oran ve risklerin analizinden elde edilen çeşitli verilere güvenmektedirler. Epidemiyolojik çalışmalarda kullanılan oranlara ilişkin veriler pay verileri (olay veya ilgili durumdan etkilenen nüfus) ve payda verileri (risk altındaki nüfus) olarak ele alınmaktadır. Paydada yer alan veriler nüfus sayımlarından elde edilmektedir. Pay için büyük ve sürekli veri akışı sağlayan veri tabanları ise şunlardır: BRFSS (davranışsal risk faktörlerini araştıran bir çalışma), NHANES (kişiye özgü verileri içeren bir beslenme araştırması) ve SEER (kanser kayıt sistemi). Eyalet ve ilçe düzeyinde sağlık planlamaları için bilgi sağlayan çok sayıda veri kaynağı bulunmaktadır. Haritalama teknolojisi, 'Tek Sağlık' yaklaşımı ve diğer bağlantılar kullanılarak ilgili alana gerekli bilgiler aktarılmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Winslow CE. The unfilled field of public health. *Modern Medicine*. 1920;2:183-191.
2. Institute of Medicine. *The Future of Public Health*. Washington, DC: National Academy Press; 1988.
3. Centers for Disease Control and Prevention. *NCHS: Death Rates and Life Expectancy at Birth*. Available at: <https://data.cdc.gov/NCHS/NCHS-Death-rates-and-life-expectancy-at-birth/w9j2-ggv5>.
4. Stein EM, Gennuso KP, Ugboaja DC, Remington PL. The epidemic of despair among white Americans: trends in the leading causes of premature death, 1999-2015. *Am J Public Health*. 2017;107:1541-1547. doi:10.2105/AJPH.2017.303941.
5. Men T, Brennan P, Boffetta P, Zaridze D. Russian mortality trends for 1991-2001: analysis by cause and region. *BMJ*. 2003;327:964.
6. Mokdad AH, Marks JS, Stroup DF, Gerberding IL. Actual causes of death. *JAMA*. 2004;291:1238-1245.
7. Kruk ME, Kujawski S, Moyer CA, et al. Next generation maternal health: external shocks and health-system innovations. *Lancet*. 2016;388:2296-2306.
8. GBD 2015 Maternal Mortality Collaborators. Global, regional, and national levels of maternal mortality, 1990-2015: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2015. *Lancet*. 2016;388:1775-1812.
9. McKenna MT, Michaud CM, Murray CJ, Marks JS. Assessing the burden of disease in the United States using disability-adjusted life years. *Am J Prev Med*. 2005;28:415-423.
10. Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME). *GBD Compare Data Visualization*. Seattle, WA: IHME, University of Washington; 2018. Available at: <http://vi2hub.healthdata.org/gbd-compare>.
11. Singh GK. *Youth Mortality in the United States, 1935-2007: Large and Persistent Disparities in Injury and Violent Death*. A 75th Anniversary Publication, Health Resources and Ser-

- vices Administration, Maternal and Child Health Bureau. Rockville, MD: US Department of Health and Human Services; 2010. Available at: <http://www.mchb.hrsa.gov/>.
12. Institute of Medicine. *For the Public's Health: The Role of Measurement in Action and Accountability*. Washington, DC: National Academy Press; 2011.
 13. Lee LM, Thacker SB. Public health surveillance and knowing about health in the context of growing sources of health data. *Am J Prev Med*. 2011;41:636-640.
 14. Thacker SB, Berkelman RL. Public health surveillance in the United States. *Epidemiol Rev*. 1988;10:164-190.
 15. CDC Guidelines Working Group, German RR, Lee LM, et al. Updated guidelines for evaluating public health surveillance systems. *MMWR*. 2001;50(RR-13):1-35.
 16. Ballard J. *Concepts of Data Analysis for Community Health Assessment*. Available at: http://www.nwcp.org/docs/bcda_series/data_analysis_modl_transcript.pdf.
 17. World Health Organization. *About the Global Burden of Disease Project*. Available at: http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/about/en/.
 18. The WWW Virtual Library. *Medicine and Health: Epidemiology*. Available at: <http://www.vlib.org/Medicine>.
 19. Alexander JT, Davern B, Stevenson B. *Inaccurate Age and Sex Data in the Census PUMS Files: Evidence and Implications*. 2010. Available at: <https://www.nber.org/papers/w15703>.
 20. Messite J, Stellman SD. Accuracy of death certificate completion: the need for formalized physician training. *JAMA*. 1996;275:794-796.
 21. Office of Disease Prevention and Health Promotion. *Healthy People 2020: Foundation Health Measures*. Available at: <https://www.healthypeople.gov/2020/About-Healthy-People/Foundation-Health-Measures>.
 22. Institute of Medicine. *State of the USA Health Indicators*. 2019. Available at: www.stateoftheusa.org.
 23. National Center for Health Statistics. *Health, United States, 2010: With Special Feature on Death and Dying*. Hyattsville, MD: 2011.
 24. Wold C. *Health Indicators: A Review of Reports Currently in Use*. Washington, DC: State of the USA; 2008. Available at: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK215070/>.
 25. *2019 County Health Rankings Key Findings Report*. 2019. Available at: <https://www.countyhealthrankings.org/>. Accessed October 6, 2019.
 26. Centers for Disease Control and Prevention. *National Center for Health Statistics: Interactive Data Tools and Systems*. Available at: <https://www.cdc.gov/nchs/tools/index.htm>.
 27. Federal Interagency Forum on Aging-Related Statistics. *Aging Stats*. Available at: <https://agingstats.gov/>.
 28. Partners in Information Access for the Public Health Workforce. *Public Health Resources: Health Data, Tools & Statistics*. Available at: https://phpartners.org/ph_public/display_links/784.
 29. Meyer R. How the US protects the environment, from Nixon to Trump: a curious person's guide to the laws that keep the air clean and the water pure. *The Atlantic*. March 29, 2017. Available at: <https://www.theatlantic.com/science/archive/2017/03/how-the-epa-and-us-environmental-law-works-a-civics-guide-pruitt-trump/521001/>.
 30. Gawande A. The hot spotters: can we lower medical costs by giving the neediest patients better care? *New Yorker*. 2011:40-50.
 31. Federal Bureau of Investigation. *Criminal Justice Information Services: Uniform Crime Reporting Program*. Available at: <https://ucr.fbi.gov/ucr>.
 32. Gallup-Healthways. *Well-Being Index*. Available at: <https://wellbeingindex.sharecare.com/>.
 33. Milinovich GJ, Williams GM, Clements AC, Hu W. Internet-based surveillance systems for monitoring emerging infectious diseases. *Lancet*. 2014;14:160-168.
 34. Klevens RM, Edwards JR, Richards CL, et al. Estimating health care-associated infections and deaths in U.S. hospitals, 2002. *Public Health Rep*. 2007;122:160-166.
 35. Danaei G, Ding EL, Mozaffarian D, et al. The preventable causes of death in the United States: comparative risk assessment of dietary, lifestyle and metabolic risk factors. *PLoS Med*. 2009;6:e1000058.
 36. Heymann J, Raub A, Earle A. Creating and using new data sources to analyze the relationship between social policy and global health: the case of maternal leave. *Public Health Rep*. 2011;126:127-134.
 37. Cullen MR, Cummins C, Fuchs VR. Geographic and racial variation in premature mortality in the US: analyzing the disparities. *PLoS ONE*. 2012;7:e32930. doi:10.1371/journal.pone.0032930.
 38. Chang MH, Lindegren ML, Butler MA, et al. Prevalence in the United States of selected candidate gene variants. Third National Health and Nutrition Examination Survey, 1991-1994. *Am J Epidemiol*. 2009;169:54-66.
 39. Hesse BW. Public health surveillance in the context of growing sources of health data: a commentary. *Am J Prev Med*. 2011;41:648-649.

OKUMA ÖNERİLERİ

- Boslaugh S. *Secondary Data Sources for Public Health*. St Louis, MO: Washington University; 2007.
- Frieden TR. The future of public health. *N Engl J Med*. 2015;373:17481754. doi:10.1056/NEJMs1511248.
- Friis REI, Sellers TA. *Sources of data for use in epidemiology*. In *Epidemiology for Public Health Practice*. 4th ed. Boston, MA: Jones & Bartlett; 2009.
- Institute of Medicine. *The Future of Public Health*. Washington, DC: National Academy Press; 1988.
- Meyer R. How the US protects the environment, from Nixon to Trump: a curious person's guide to the laws that keep the air clean and the water pure. *The Atlantic*. March 29, 2017. Available at: <https://www.theatlantic.com/science/archive/2017/03/howthe-epa-and-us-environmental-law-works-a-civics-guidepruitt-trump/521001/>.
- Structure and function of the public health system in the United States. VII. Injury and violence. In: Wallace RB, ed. *Maxcy-Rosenau-Last: Public Health and Preventive Medicine*. 15th ed. New York, NY: McGraw-Hill Medical; 2008.

WEB SİTELERİ

- Behavioral Risk Factor Surveillance System Survey Data: www.cdc.gov/brfss
- Centers for Disease Control and Prevention Injury Factbook: <https://www.cdc.gov/injury/publications/index.html>
- Centers for Disease Control and Prevention notifiable diseases: <https://www.cdc.gov/nndss/>
- County Health Rankings: www.countyhealthrankings.org
- Dartmouth Atlas of Health Care: <http://www.dartmouthatlas.org/>